

ΥΠΛΗΤΟΣ (ΠΖ) ΔΙΑΚΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ-ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ:
ΛΕΙΩ Παναγιώτης Πασπάτης

**Μαθητής Γυμνασίου
αντιδρούσε στις ιταλικές δια-
ταγές και απαγορεύσεις. Σε
μια επέτειο της 25^{ης} Μαρτίου
κατέβασε την ιταλική σημαία
που κυμάτιζε στο προαύλιο
του Γυμνασίου του και ύψωσε
τη Γαλανόλευκη· ήταν
μια μεγάλη πράξη,
από ένα μικρό παιδί.**

Ο Αλέξανδρος Διάκος γεννήθηκε το 1911 στη Χάλκη της Ρόδου. Τότε το νησί βρισκόταν υπό ιταλική κατοχή και ο Αλέξανδρος, από μικρό παιδί κιάλας, γαλουχήθηκε με τον πόθο και τα ιδανικά της λευτεριάς. Το 1929, φεύγει από το νησί και φθάνει στην Αθήνα, όπου και κατατάσσεται στη Στρατιωτική Σχολή των Ευελπίδων. Από εκεί αποφοιτά και εντάσσεται στις τάξεις του Ελληνικού Στρατού το 1934, ονομαζόμενος Ανθυπολοχαγός Πεζικού. Στη σύντομη ζωή του δεν πρόλαβε να αφήσει πίσω του πολλά, καθώς μόλις στα 29 του χρόνια και ενώ το ημερολόγιο έδειχνε 1^η Νοεμβρίου 1940 έπεσε ηρωικά μαχόμενος στο ελληνοαλβανικό μέτωπο και συγκεκριμένα στην τοποθεσία Τσούκα, της ορεινής Πίνδου. Άφησε όμως ιερή παρακαταθήκη τα ιδανικά και την αυτοθυσία του για την λευτεριά.

Από τα παραπάνω καταλαβαίνει κανείς το πόσο δύσκολο ήταν να γνωρίζουμε αρκετές λεπτομέρειες για τη ζωή του ήρωα, καθώς ο θάνατός του επήλθε σε πολύ μικρή ηλικία, χωρίς να προλάβει καν να αφήσει πίσω του απογόνους, αλλά και συγγενείς που να βρίσκονται εν ζωή και να μας παραθέσουν αρκετά στοιχεία. Μόνες πηγές, τα ιστορικά κείμενα που γράφτηκαν γι αυτόν, τα οποία όμως εξυμνούν μόνο τις τελευταίες ηρωικές του στιγμές. Και δε θα μπορούσαν να γράψουν και τίποτε άλλο για έναν άνδρα τόσο μικρό σε ηλικία, αλλά τόσο μεγάλο σε σθένος και λεβεντιά.

Γέννηση και πρώτα βήματα

Όπως αναφέραμε ο Αλέξανδρος Διάκος γεννήθηκε στη Χάλκη της Ρόδου το 1911. Την περίοδο αυτή τα Δωδεκάνησα βρισκόταν υπό τον ιταλικό ζυγό. Ο Αλέ-

ξανδρος, γεννήθηκε και μεγάλωσε με τον πόθο για τη λευτεριά της ιδιαίτερης πατρίδας του και την ενσωμάτωσή της στη Μητέρα Ελλάδα. Από μικρό παιδί κιάλας, μαθητής Γυμνασίου αντιδρούσε στις ιταλικές διαταγές και απαγορεύσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, σε μια επέτειο της 25^{ης} Μαρτίου κατέβασε την ιταλική σημαία που κυμάτιζε στο προαύλιο του Γυμνασίου του και ύψωσε τη Γαλανόλευκη· ήταν μια μεγάλη πράξη, από ένα μικρό παιδί. Έτσι ήταν ο Αλέξανδρος, γεννημένος για μεγάλες, ηρωικές πράξεις. Ο πόθος του Αλέξανδρου δεν μπορούσε να κρυφτεί, επιθυμούσε να δει τη Γαλανόλευκη να κυματίζει και πάλι στο νησί του. Η πράξη του μικρού παιδιού εξόργισε τους ιταλούς κατακτητές, οι οποίοι τον απείλησαν με φυλάκιση και εξορία.

Το ξεκίνημα της νέας πορείας

Ο Αλέξανδρος μεγάλωνε και ο πόθος αντί να σβήνει φούντωνε. Το 1929, τα βή-

ματά του τον οδήγησαν στην ελεύθερη Πατρίδα και συγκεκριμένα στην Αθήνα. Εκεί ο νεαρός Αλέξανδρος, τον επόμενο χρόνο, εισέρχεται στη Σχολή Ευελπίδων μαζί με άλλους συμπατριώτες του Χαλκήτες. Κοινός πόθος να γίνουν αξιωματικοί και να πολεμήσουν για την ελευθερία της ιδιαίτερης πατρίδας τους. Το 1934, σε μια λαμπρή τελετή ο Διάκος Αλέξανδρος ονομάζεται Ανθυπολοχαγός Πεζικού. Τα όνειρά του φαινόταν τότε να λαμβάνουν σάρκα και ο πόθος να μοιάζει πλέον εφικτός...

Η αρχή του τέλους

Η κήρυξη του πολέμου βρίσκει τον Διάκο στον βαθμό του Υπολοχαγού, να υπηρετεί στην Πίνδο. Ο ίδιος ζήτησε να μεταβεί πρώτος στο μέτωπο. Ο Αλέξανδρος πίστευε πως ήταν η ευκαιρία να αποδείξει γι' ακόμη μια φορά στον ιταλό κατακτητή, πως «του Έλληνας ο τράχηλος ζυγό δεν υπομένει». Το 'ξερε πως θα τα κατάφερνε, το είχε ξανακάνει και τότε την 25^η Μαρτίου και θα το ξανάκανε και τώρα. Ένα πνεύμα που λάτρευε τόσο την ελευθερία δεν μπορούσε να συμβιβαστεί και να μην πολεμήσει για το μεγαλύτερο ανθρώπινο αγαθό. Ο Διάκος ορίζεται διοικητής του 2^{ου} Λόχου του 4^{ου} Συντάγματος Πεζικού και ρίχνεται στην πρώτη και τελευταία του αληθινή μάχη.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ, Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΣ

Ο Υπολοχαγός Διάκος εκτός από διοικητής λόχου, είχε ορισθεί και επίκουρος παρατηρητής αέρος, δείγμα διάκρισης για τις ικανότητες και τη θέληση για προσφορά στην Πατρίδα του νεαρού Υπολοχαγού.

Περιγραφή του πεδίου

Ο δρόμος που ανεβάζει από Ζούζου-

λη στην Τσούκα διαπερνά μια δασώδη ρεματιά και σε απόσταση περίπου μισής ώρας καταλήγει, ύστερα από μια ανηφόρα, σε ένα εικονοστάσι. Αυτό το εικονοστάσι επέλεξε ο Υπολοχαγός Διάκος για να τάξει τις προφυλακές του. Ο υπόλοιπος λόχος βρισκόταν στη ρεματιά.

Περιγραφή των καιρικών συνθηκών

Ο καιρός δύσκολος με φοβερό κρύο, ιδίως στη ρεματιά όπου βρισκόταν το υπόλοιπο του λόχου. Οι άνδρες κρύωναν. Κάποιοι πλησίασαν τον Διάκο και του ζήτησαν να ανάψουν φωτιές. Μέσα στην νύχτα ήταν επικίνδυνο, καθώς μπορεί να γίνονταν αντιληπτοί από τους Ιταλούς. Όμως ο Διάκος ξέροντας πως χωρίς φωτιά, η επιβίωση των ανδρών του θα ήταν αδύνατη και εκμεταλλευόμενος την απόκρυψη που παρείχε η ρεματιά

επιθυμούσε να δει ελεύθερη. Ίσως να σκεφτόταν την εκδίκηση στον κατακτητή, που σκλάβωσε τα Δωδεκάνησα, ίσως επιζητούσε την εκδίκηση.

Η Μάχη

Εκεί μέσα στη νύχτα τον πλησιάζει μια σκιά, ήταν ο έφεδρος Ανθυπολοχαγός Λευτέρης Ντάσκακας, διμοιρίτης του λόχου, από τα πρωτοπαλίκαρα του Διάκου, σύντροφος στον αγώνα, και αργότερα σύντροφος και στην αθανασία. Ο Ντάσκακας πιστός στο λοχαγό του, το Διάκο, του εξέφρασε την ανησυχία του για την κατάληξη. Ο Διάκος τον καθησύχασε. Δεν πέρασε πολύ ώρα και μια τουφεκιά έπεσε που διέκοψε τη βραδινή γαλήνη. Οι τουφεκίες συνεχίστηκαν. Οι άνδρες πετάχτηκαν, ο Διάκος ήταν ήδη στο δρόμο και έτρεχε προς τις προφυλακές, καλώντας τους διμοιρίτες του να συντάξουν τους άνδρες. Όταν ο Διάκος έφτασε στο εικονοστάσι, ένας λοχίας τον κατατόπισε πρόχειρα. Στο δρόμο, πάνω, ακούστηκαν βήματα και άγνωστες φωνές. Ο σκοπός πρότεινε «αλτ τις ει;», καμία απόκριση. Ήταν Ιταλοί.

διέταξε ν' ανάψουν φωτιές και να ζεσταθούν τα παλικάρια του.

Η νύχτα περνούσε ήσυχα, χωρίς τίποτα να διαταράσσει αυτή την ησυχία. Οι άνδρες κοιμόνταν γύρω από τις φωτιές, ο Διάκος σα να 'ξερε, δεν ήθελε να κοιμηθεί, ίσως σκεφτόταν αυτό που θα επακολουθούσε, αυτό για το οποίο τον προόριζε η μοίρα. Ίσως να αναπολούσε την ιδιαίτερη πατρίδα του, που τόσο

Οι τουφεκίες από μεριάς μας ξεκίνησαν, αυτοί απάντησαν με χειροβομβίδες και αυτόματα. Σε λίγο οι αντιδράσεις σταμάτησαν, ο Διάκος διέταξε παύση. Οι άνδρες του Ντάσκα είχαν έρθει.

Ο λόχος ακροβολίστηκε. Μπροστά ο Διάκος σκαρφάλωνε, πίσω του ο Ντάσκα και οι άνδρες του λόχου. Κανείς δε μιλούσε. Σε λίγο τα ιταλικά πολυβόλα και οπλοπολυβόλα άρχισαν να ξεβράζουν. Ο Διάκος επιτάχυνε, οι σφαίρες περνούσαν από πάνω τους, μερικοί στρατιώτες πληγώθηκαν, ο Διάκος πρόσταξε «εφ' όπλου λόγχη», οι άνδρες υπάκουσαν και όρμησαν, ο λοχαγός μπροστά και ζωπίσω αυτοί. Οι Ιταλοί για να πετύχουν ισχυρό φραγμό ρίχνανε και χειροβομβίδες. Η ελληνική θέληση για λευτεριά με τη λόγχη εφ' όπλου νίκησε και σε λίγο ο Διάκος έφτανε στην κορυφή της Τσούκας. Οι Ιταλοί όμως αντεπιτέθηκαν, οι έλληνες δεν κράτησαν, έφθασαν στους πρόποδες. Ο Διάκος δεν ήθελε να ηττηθεί και δεν έπρεπε: χωρίς την Τσούκα, το Σύνταγμα του Δαβάκη δεν μπορούσε να προχωρήσει. Ο Διάκος διατάζει επίθεση με τη λόγχη. Η Τσούκα ξαναπέφτει στα χέρια μας. Όμως η υποστήριξη των Ιταλών με πυρά Πυροβολικού και όλμων σε συνδυασμό με αντεπίθεση επανέφεραν την Τσούκα σε ιταλικά χέρια.

Ο Διάκος ανασυγκροτεί το λόχο του και αντεπιτίθεται σώμα με σώμα, μάταια όμως οι Ιταλοί βαστάνε και σπρώχνουν τους έλληνες στη βορειοανατολική πλαγιά. Ο λοχαγός παίρνει ένα μάνλιχερ στο χέρι από ένα νεκρό στρατιώτη. Μαζεύει τους άνδρες και ζητά να τον ακολουθήσουν στην τελευταία επίθεση. «Εμπρός παιδιά! Εμπρός! Για μια Ελλάδα! Για μια μεγάλη Ελλάδα! Για μια ελεύθερη Δωδεκάνησο!», «Μαζί σου λεβέντη», αναφώνησαν οι άνδρες και κουρασμένοι και

ιδρωμένοι καθώς ήταν, ακολούθησαν με όλη τη δύναμή τους τον λοχαγό. Η πρώτη γραμμή των Ιταλών πέφτει. Ο Διάκος σε λίγο βρίσκεται μπροστά σε ένα πολυβολείο, ο στρατιώτης δίπλα του πέφτει νεκρός, ο Διάκος σημαδεύει και ρίχνει στους χειριστές του φιάτ. Το πολυβόλο ξαναρίχνει. Ο Διάκος σταματά. Πληγώθηκε. Πέφτει στη γη σαν ήρωας, μόνο έτσι θα μπορούσε να πέσει, όχι σαν κοινός θνητός. «Μας έφαγαν τον Υπολοχαγό», φώναξε ο Ντάσκα καθώς έτρεχε προς τον Διάκο και μια ριπή σωριάζει κι αυτόν στο έδαφος, πιστό εκεί δίπλα στον λοχαγό του. Η Τσούκα εκείνη την ημέρα παρέμεινε στα ιταλικά χέρια, όμως οι μάχες που ακολούθησαν την έφεραν υπό την κατοχή μας. Ο Διάκος είχε νικήσει όχι τη μάχη, αλλά τον πόλεμο, τον θάνατο. Οι Ελληνικές δυνάμεις συνέχισαν και έγραψαν λαμπρές σελίδες ιστορίας, το επονομαζόμενο «ΕΠΟΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ».

Η αναφορά που πήρε στα χέρια του ο Συνταγματάρχης Δαβάκης, αργότερα, ανέφερε:

«Πολλαπλάσια ιταλικά δυνάμεις αντεπετέθησαν κατά των οπλιτών του λόχου... Με αδάμαστον αποφασιστικότητα και ακλόνητον θάρρος ο υπολοχαγός Διάκος Αλέξανδρος κατόρθωσε ν' ανασυντάξει εκ τρίτου τον λόχον, να τον εμψυχώσει και να τον ρίψη μετά νέας ορμής εναντίον των λυσσωδώς αμυνομένων Ιταλών. Καθ' ον δε χρόνον δια τέταρτην φοράν ο δοκιμασθείς λόχος εκαλείτο με την λόγχην εφ' όπλου ν' αντιμετωπίση νέαν, θραυσθείσαν και αυτήν, αντεπίθεσιν του εχθρού δια της τελικής εφόδου του, ο δε ηρωικός διοικητής του λόχου αυτού, τεθείς επί κεφαλής, εκραύγαζε με φωνήν Άρεως:

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο Υπολοχαγός Αλέξανδρος Διάκος ήταν ο πρώτος Έλληνας Αξιωματικός, ανάμεσα στους 13748 νεκρούς και αγνοούμενους του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, που έπεσε μαχόμενος για την Πατρίδα στα αιματοβαμμένα βουνά την Πίνδου. Έπεσε μαχόμενος για τα ιδανικά της ελευθερίας, που τόσο ποθούσε για την ιδιαίτερη πατρίδα του τη Χάλκη της Ρόδου. Έπεσε με τη λέξη Ελλάδα στο στόμα.

Σήμερα ζούμε σε μια ευνομούμενη και ελεύθερη Ελλάδα, σε μια Δωδεκάνησο που κυματίζει η ελληνική Σημαία, ζούμε δηλαδή στον κόσμο που αποτελούσε όνειρο του νεαρού ΗΡΩΑ ΥΠΟΛΟΧΑΓΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΔΙΑΚΟΥ. Χρέος μας, όπως αυτός έδωσε τη ζωή του για να επιτευχθεί αυτό το όνειρο, να δώσουμε κι εμείς τη ζωή μας, όταν και όποτε χρειαστεί, για να κρατήσουμε το όνειρο αυτό ζωντανό. ΑΘΑΝΑΤΟΣ!

«Εμπρός, παιδιά, για μια μεγάλη Ελλάδα και μίαν ελεύθερη Δωδεκάνησο», ριπή πολυβόλου τον εφόνευσε».

Ο Συνταγματάρχης θαύμασε, ο νεαρός Υπολοχαγός, από την ανελεύθερη Χάλκη έπεσε μαχόμενος για την Πατρίδα του. Μέρους αργότερα κάποιο ελληνικό τμήμα βρήκε το άψυχο, αλλά ηρωικό σώμα του Διάκου, πάνω σε στρώμα από κλαδιά και φύλλα. Από τη στολή του έλειπαν τα κουμπιά. Ήταν άραγε ιεροσυλία από τους ιταλούς, ή αναγνώριση και θέλησαν να πάρουν ενθύμιο από έναν αληθινό ήρωα, ανεξαρτήτως εθνικότητας που έπεσε για την ελευθερία της Πατρίδας του; Σήμερα εκεί στο κοιμητήριο της Ζούζουλης αναπαύεται το σώμα του νεκρού Ήρωα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 📖 *Ιστορία του Ελληνο-ιταλικού Πολέμου*, Στρατηγού Αλέξανδρου Εδιπίδου.
- 📖 Εφημερίδα Καθημερινή, φύλλο Κυριακής 21 Νοεμβρίου 1999.
- 📖 *28^η Οκτωβρίου 1940 - Αφιέρωμα*, Νίκος Νικολάου - Αντώνης Αγγελής.
- 📖 <http://www.wikipedia.org>
- 📖 <http://www.asxetos.gr>